

Mikado 5•6 Tijdlijnen

Didactische tips

Enkele algemene principes

- 1 Rangschikken in de tijd veronderstelt herhalen. Daarom komen sommige prenten, of reeksen van prenten zoals de Belgische vorsten in verschillende leerjaren terug. Historici noemen dit graag 'kapstokken'. Aan koning Leopold I – een kapstok voor de 1ste helft van de 19de eeuw – hang je bv. de opkomst van de stoomlocomotief op.
- 2 Leerlingenactiviteit. De leerlingen hangen liefst zelf de prenten op. Ze doen dit met behulp van het leerwerkboek, het bronnenboek of de themamappen waar ze dezelfde prenten herkennen. Of ze gaan met behulp van de computer of de klasbibliotheek op zoek naar personen/feiten/data die hen helpen om de prenten op de juiste plaats te hangen. Een tijdries op meer dan twee meter hoogte hangt dan ook niet op de juiste plaats!
- 3 Eigen prenten. Mikado biedt een staalkaart van afbeeldingen. Het is evenwel de bedoeling dat prenten – vooral uit de omgeving van de leerlingen – worden gebruikt. Digitale fotografie opende het voorbije decennium onbegrensde mogelijkheden.
- 4 Data zijn een relatief gegeven. Ze mogen geen bron van frustratie worden: 'geschiedenis is niet alleen data van buitenleren!' Zo zijn eind- en begindata van perioden evenmin absoluut. Ondanks het feit dat Columbus in 1492 Amerika bereikte – dus vóór 1500 – hoort dit gegeven eerder bij de nieuwe tijden dan bij de middeleeuwen.
- 5 Vele prenten illustreren evoluties: van een primitieve Bell-telefoon tot smartphone, gebroeders Wright tot Airbus 380. Steek die prentjes bij elkaar. Idem voor foto's die thematisch bij elkaar horen.
Tip: laat kinderen de prenten bijeen zoeken: ook zij hebben baat om de samenhang tussen de prenten te ontdekken!

Vijfde en zesde leerjaar

De tijdlijn bestaat uit **vier delen**, maar elk onderdeel bevat tevens een volledig overzicht van de West-Europese geschiedenisindeling. Op die manier is het mogelijk één deel van de tijdlijn op te hangen en toch de samenhang tussen de periodes te zien.

Vooraf in het zesde leerjaar, waar **maatschappijk georiënteerde onderwerpen** veelvuldig aan bod komen, is het laatste deel van de tijdlijn (eigen tijd) belangrijk. Belangstelling voor de actualiteit en haar band met verleden en toekomst, wordt geaccentueerd op de tijdlijn. Sociale, milieugerichte en mondiale thema's worden aangeraakt in de Mikado-prenten. Uiteraard is er een voorname rol weggelegd voor eigen materiaal (en/of van de leerlingen).

Sommige afbeeldingen stellen leerlingen voor een **dilemma**. Hoort dit in de middeleeuwen of is het eigentijds?. Stel het duidelijk: de foto van een doedelzakspeler op de jaarlijkse boerenmarkt is eigentijds, maar ze kan – met die wetenschap in het achterhoofd – als illustratie wel bij de nieuwe tijden een plaatsje krijgen. De bespreking van dit soort materiaal is een inleiding op de wereld van de historische bronnen. Opgelet: interessant, maar niet cruciaal.

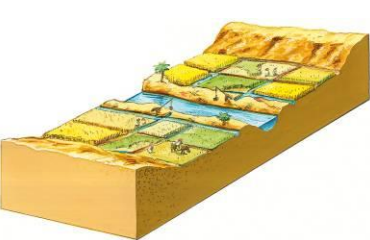

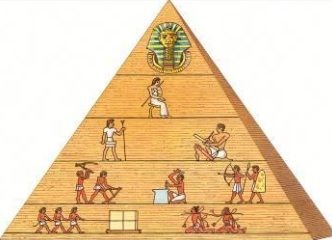

Leerlingen worden niet geacht data of de duur van de historische perioden te kennen. Voor de eindtermen volstaat volgorde en het kunnen rangschikken van feiten, personen enz. in de juiste periode. Toch lijkt het relevant dat leerlingen de ontdekking van Amerika op de tijdlijn voor de opkomst van de stoomschepen plaatsen. Via het Mikado-bronnenboek of andere bronnen (internet, bib ...) kunnen leerlingen op zoek naar een correcte plaats in de tijd.

Cursorische opbouw

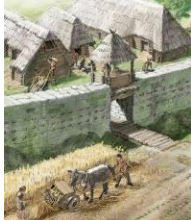

Prehistorie (tot ca. 3500 v.C.)

				
Jagers, voedselverzameelaars	vuur	rotsschilderingen	tenten van dierenvellen	eerste boeren

Oudheid – Oudste tijden in Egypte (3500 v.C - ca. 800 v.C.)

				
Landbouw aan de Nijl	Sjadoef, irrigatie	Schrift	Standenmaatschappij	Farao Toetanchamon

Oudheid – Oudheid in Griekenland en Rome (800 v.C - ca. 500)

				
Heerbanen	Rome (ca. 2 ^{de} eeuw)	Gallisch Dorp	Romeinse legioensoldaat en Gallische krijger (Ambiorix, 54 v.C.)	Spelende kinderen

Middeleeuwen (ca. 500 - ca. 1500)

				
Standenmaatschappij	Eerste steden	plattelandsdorp (reconstructie Bokrijk)	Havenkraan aangedreven door mensenkracht (Brugge)	

Nieuwe tijden – Nieuwe tijd van vorsten en ontdekkingen (ca. 1500 - ca. 1800)

				
Kompas en karveel (15 ^{de} eeuw)	Landing Columbus (1492)	Teotihuacan	Wereldkaart, 16 ^{de} eeuw	Haven van Antwerpen 16 ^{de} eeuw

Nieuwe tijden – Nieuwste tijd van volken (ca. 1800 - ca. 1945)

				
Stoomlocomotief (1829)	Eerste Belgische auto (ca. 1894)	Eerste vlucht Gebroeders Wright (1908)	Dorpsschool	Kinderarbeid in de fabrieken

Onze tijd – Eigen tijd (ca. 1945 -)

				
Klaslokaal	kinderarbeid	arbeidsomstandigheden massaproductie	daklozen	vluchtelingen

					
Files	Hogesnelheidstrein	jumbovliegtuig	kernenergie	zonnecellen	windmolens

Het koningshuis

						
Leopold I (1831-1865)	Leopold II (1865-1909)	Albert I (1909-1934)	Leopold III (1934-1951)	Boudewijn I (1951-1993)	Albert II (1993-)	Filip

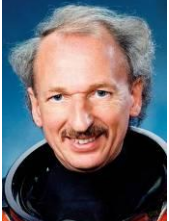

Historische evoluties andere domeinen

Leven op een bol

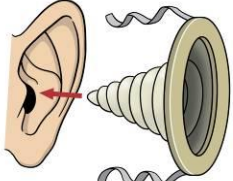

wereldbeeld

				
Kaart oudheid	Kaart middeleeuwen	Wereldbol Mercator (16 ^{de} eeuw)	Galileo Galilei - de aarde draait rond de zon (begin 17 ^{de} eeuw)	Satellietfoto (20 ^{ste} eeuw)

Ruimtevaart

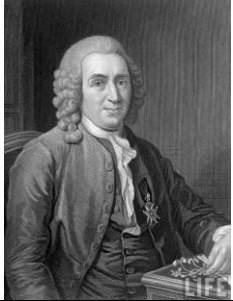

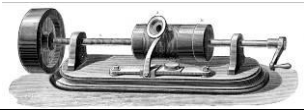
				
Maanlanding (1969)	Eerste space shuttle (1981)	Dirk Frimout, eerste Belg in de ruimte (1992)	Frank De Winne, eerste Belgische commandant van het ISS (2009)	

Gezond en wel

				
<p>Hoortoestel Frederick Dekkers (einde 17de eeuw)</p>	<p>Digitaal hoortoestel (nu)</p>	<p>Pestepidemieën (middeleeuwen)</p>	<p>Melaatsheid – Pater Damiaan (19de eeuw)</p>	<p>AIDS (nu)</p>

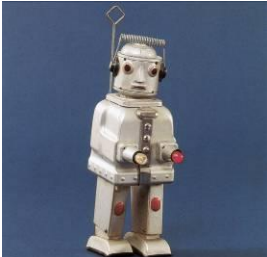

			
<p>Wilhelm Röntgen, ontdekker Röntgenstralen (einde 19de eeuw)</p>	<p>Paul Janssen, ontwikkelde tal van nieuwe geneesmiddelen (20ste eeuw)</p>	<p>Ziekenhuis in derdewereldland (nu)</p>	<p>Waterschaarste en vervuild water oorzaak van vele ziektes en hoge kindersterfte (nu)</p>

Natuur en techniek

				
Carolus Linnaeus (18 ^{de} eeuw)	Heinrich Göbel, gloeilamp (2 ^{de} helft 19 ^{de} eeuw)	Eerste fonograaf van Thomas Alva Edison (2 ^{de} helft 19 ^{de} eeuw)		

Evoluties doorheen de geschiedenis - thematisch

Kinderen en kinderrechten

					
<p>Spelende kinderen, Rome (2de eeuw)</p>	<p>Spelende kinderen (16de eeuw)</p>	<p>Speelgoed (19de eeuw)</p>		<p>Speelgoed nu</p>	
					
<p>Dorpsschool (19de eeuw)</p>	<p>kinderarbeid (19de eeuw)</p>	<p>Oprichting Unicef (1946)</p>	<p>Verdrag Kinderrechten (1990)</p>	<p>Onderwijs nu</p>	<p>Kinderarbeid nu</p>

Communicatie

Hiëroglifyen
(vanaf 300 v.C.)

Middeleeuws handschrift
(11-14de eeuw)

Boekdrukkunst
(15de eeuw)

e-mail
(nu)

Vanaf ca. 1880

Vanaf ca. 1960

Communicatiesatelliet
(vanaf 1962)

gsm
(nu)

Transport

					
Heerbaan (begin jaartelling)	Paard en kar (hier middeleeuwse kar)	Karveel (15 ^{de} eeuw)	Eerste fiets (1865)	Houten fiets met trappers (2 ^{de} helft 19 ^{de} eeuw)	Stoomlocomotief (1814)
					
Eerste auto (1885)	Stoomschepen (19 ^{de} eeuw) (hier Titanic, 1912)	Eerste vlucht Gebroeders Wright (1903)		Ruimtevaart (vanaf 1957) (hier maanlanding, 1969)	
					
Auto's – fileprobleem) (nu)	Hogesnelheidstrein (nu)	Containerschip (nu)	Grote vliegtuigen (nu) (hier Airbus 380: 850 passagiers)	Ruimtevaart (nu) (hier: Space Shuttle)	

Energie

					
<p>Vuur (vanaf prehistorie)</p>	<p>Steenkool brandstof vanaf de middeleeuwen, belangrijke energiebron voor stoommachines (vanaf 2de helft 19de eeuw), nu nog gebruikt in elektriciteitscentrales</p>	<p>Elektriciteit (Heinrich Göbel, principe gloeilamp, 2de helft 19de eeuw)</p>	<p>Olie (sedert eind 19de eeuw, aanvankelijk voor automotor, nu vele toepassingen (petrochemie))</p>	<p>Kernenergie (vanaf 1950)</p>	

Hernieuwbare energie

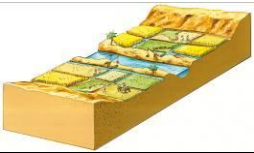

					
<p>zonnecellen</p>	<p>Windmolens</p>	<p>zonneoven</p>			

Wonen

					
Prehistorie (vóór 3500 v.C)		Ommuurd Gallisch dorp (begin jaartelling)	Rome (2 ^{de} -3 ^{de} eeuw)	Middeleeuwse steden (14 ^{de} eeuw)	Middeleeuwse dorpen (14 ^{de} eeuw)

					
Steden (nu)	Miljoenensteden (nu)	Sloppenwijken (nu)	Daklozen (nu)	Yurt (tent rondtrekkende Mongolen) (nu)	Iglo (inuïts) (nu?)

Landbouw en industrie

					
Eerste boeren (prehistorie)	Landbouw aan de Nijl (Egypte tot ca. 800 v.C)	Machines aangedreven door mensen- of dierenkracht (14 ^{de} eeuw)	Eerste fabrieken, gebruikmakend van stoomenergie (19 ^{de} eeuw)	Massaproductie (nu)	Recyclage (nu)

Milieuproblematiek nu

					
Files	Afval in zee	Plastic berg	sluikstorten	Water (hier: uitdroging Aralmeer door irrigatie)	recyclage

Werelderfgoed

			
Petra, Jordanië (1 ^e eeuw v.C.)	Teotihuacan, Mexico (ca. 150 v.C – 700)	Chinese Muur, China (14 ^e -17 ^e eeuw)	Machu Picchu, Peru(15 ^e eeuw)

Prenten die aan bod komen in de themamappen

Graven om te weten

				
<p>Tell Tweini Oudheid – Oudste tijden</p>	<p>Prehistorie/Oudheid</p>	<p>Middeleeuwen</p>	<p>Nieuwe tijden</p>	<p>Eigen tijd</p>

			
<p>Prehistorie/Oudheid</p>	<p>Middeleeuwen</p>	<p>Nieuwe tijden</p>	<p>Eigen tijd</p>

Overbruggen

			
<p>Natuurlijke brug (prehistorie)</p>	<p>Aquaduct (oudheid)</p>	<p>Ophaalbrug (middeleeuwen)</p>	<p>Pont Valentré (middeleeuwen, 14de eeuw)</p>
			
<p>Pont Neuf Nieuwe tijden; ca. 1600)</p>	<p>Iron Bridge (Nieuwe tijden, 2e helft 18e eeuw)</p>	<p>Golden Gate (Eigen tijd, 1e helft 20e eeuw)</p>	<p>Brug van Millau (Eigen tijd, begin 21e eeuw)</p>

Mijn jeans

		
<p>Uitdroging Aralmeer door irrigatie van katoenvelden (nu)</p>	<p>Massaproductie/ arbeidsomstandigheden (nu)</p>	<p>Transport, containerschip (nu)</p>

Wat een bouwwerk

				
Palace of Westminster (11 ^e eeuw)	Nieuwe tijd (begin 20 ^e eeuw)	Antoni Gaudi Nieuwe tijd (1852-1926)	Le Corbusier Nieuwe tijd- Eigen tijd (1887-1968)	Frank Lloyd Wright Nieuwe tijd- Eigen tijd (1869-1959)

			
Shigeru Ban Eigen tijd	Stadion Luik Eigen tijd (21 ^e eeuw)		

De wereldoorlog van Odon

				
Odon WO I Nieuwe tijd (1914-1918)	Ieper WO I Nieuwe tijd (1919)	Nieuwe wapens	Vluchtlingen WO I Nieuwe tijd (1914-1918)	Vluchtelingen nu

Kunststof

		
Leo Baekeland Bakeliet (1907) Nieuwe tijd	Afvalproblematiek (nu)	Recyclage en zonne- energie (nu)

Een groene stad

			
Middeleeuwse steden (14 ^{de} eeuw)	Steden (nu)	Miljoenensteden (nu)	Sloppenwijken (nu)

Wereldkinderen

		
Migreren (nieuw tijd)	Migreren (nu)	Toekomst

